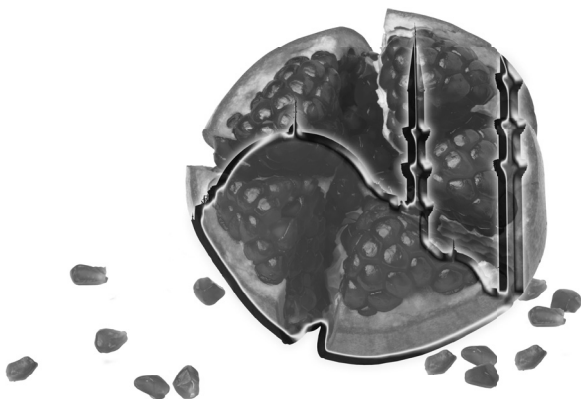

Елиф Шафак

Копелето на Истанбул

Откъс

Превод
Емилия Л. Масларова

ЕГМОНТ

ЕГМОНТ

България

Всички права запазени. Нито текстът като цяло,
нито части от него могат да бъдат възпроизвеждани
под каквато и да е форма.

Оригинално заглавие: *The Bastard of Istanbul*

Copyright © Elif Shafak, 2007

Преводът е от английски език, на който е написан
оригиналът на книгата.

Превод Емилия Л. Масларова

Редактор Виктория Иванова

Коректор Таня Симеонова

Оформление на корицата Лъчезар Касабов

Илюстрацията на корицата е по снимки от Schutterstock.

Издава „Егмонт България“
1000 София, ул. „Христо Белчев“ 21
www.egmontbulgaria.com

Не е предназначено за продажба.

Печени лешници

Ася Казанджъ не знаеше защо някои хора обичат толкова много рождените дни, но лично тя ги ненавиждаше. Още от малка.

Неодобрението ѝ може би беше свързано с това, че от най-ранна възраст на всеки неин рожден ден я караха да яде една и съща торта: трипластова, с карамелизирани ябълки (изключително сладка) и с глазура от бита сметана с лимон (изключително кисела). Направо не проумяваше защо лелите ѝ очакват тази торта да ѝ хареса: единственото, което слушаха по този повод от нея, бе порой от оплаквания и мърморене. Може би просто забравяха. И всеки път заличаваха всички спомени от предишния рожден ден. Не беше изключено. Казанджъ бяха семейство, склонно да не забравя никога историите на другите, но да си затваря очите за своите.

И така, на всеки свой рожден ден Ася Казанджъ беше яла една и съща торта и бе откривала поредната нова истина за себе си. На три години например беше установила, че може да получи почти всичко, което поиска, стига да изпадне в пристъп. След три години обаче, на шестия си рожден ден, си даде сметка, че е по-добре да прекрати с пристъпите, защото, макар и исканията ѝ да бяха удовлетворявани, всеки пристъп удължаваше детството ѝ. Когато достигна възрастта от осем години, Ася разбра нещо, което дотогава само беше долавяла, но не знаеше със сигурност – че е копеле. Сега, като се връщаше назад, си мислеше, че няма никакви заслуги за тази информация, защото ако не беше баба ѝ Гюлсюм, на Ася щеше да ѝ трябва много повече време, за да се добере до нея.

Онзи ден се получи така, че двете бяха сами във всекидневната. Баба Гюлсюм бе погълната да си полива цветята, а Ася я наблюдаваше и оцветяваше един клоун в детското си блокче.

– Защо говориш на цветята? – поинтересува се тя.

– Ако им говориш, те разцъфват.

– Така ли? – грейна Ася.

– Така. Ако им кажеш, че пръстта е тяхна майка, а водата – техен баща, те се съживяват и разцъфват.

Ася не попита нищо повече и отново се зае да оцветява. Направи костюма на клоуна оранжев, а зъбите му – зелени. Тъкмо се канеше да оцвети обувките му в яркочервено, когато спря и започна да имитира баба си.

– Миличкото ми, миличкото ми! Пръстта ти е майка, водата – татко.

Баба Гюлсюм се престори, че не е забелязала. Насърчена от безразличието ѝ, Ася увеличи дозата от напевни думи.

Беше ред да бъде полята африканската теменужка, любимото цвете на баба Гюлсюм. Тя загука на цветето:

– Как си, миличка?

Ася повтори подигравателно:

– Как си, миличка?

Баба Гюлсюм се свъси и стисна устни.

– Каква си ми красива, каква си ми моравя! – рече тя.

– Каква си ми красива, каква си ми морава!

Точно тогава баба Гюлсюм стисна още пове-
че устни и процеди:

– Копеле!

Изрече думата съвсем спокойно и в началото
Ася не разбра, че говори на нея, а не на цветето.

Научи какво означава тя чак след една годи-
на, малко преди деветия си рожден ден, когато
едно дете в училището я нарече „копеле“. После,
на десет години, установи, че за разлика от всич-
ките си съученички няма в дома си мъж, който
да дава пример. Щеше да ѝ отнеме още три го-
дини да проумее, че това може да има трайно
въздействие върху личността ѝ. На четиринай-
сетия, петнайсетия и шестнайсетия си рожден
ден разкри още три истини за живота си: че
другите семейства не са като нейното и някои
могат да бъдат и нормални, че сред предците ѝ
има прекалено много жени и прекалено много
тайни за мъжете, които изчезват преждевре-
менно, при странни обстоятелства, и че колкото
и да опитва, никога няма да стане красива.

Когато навърши седемнайсет, Ася Казанджъ

беше разбрала още, че принадлежи на Истанбул точно толкова, колкото табелите ПЪТЯТ В РЕ-МОНТ и СТРОИТЕЛНА ПЛОЩАДКА, сложени от общината, или мъглата, която в мрачни нощи се спуска над града, за да се разсее с първите лъчи на слънцето, да се отправи наникъде и да се превърне в нищо.

Само след една година, точно два дни преди осемнайсетия си рожден ден, Ася опустоши шкафчето с хапчетата вкъщи и ги изгълта всичките. Когато отвори очи, беше в леглото, заобиколена от всичките си лели, от Маминка и баба Гюлсюм, които я караха да пие мътни смрадливи билкови чайове, сякаш не беше достатъчно, че са я принудили да повърне всичко в стомаха си. Ася започна деветнайсетата си година с още една истина, която добави към дотогавашните си открития: че в този странен свят самоубийството е привилегия, рядка като рубините, и че със семейство като нейното тя със сигурност няма да е сред привилегированите.

Трудно е да се каже дали има някаква връзка между горното заключение и онова, което по-

следва оттук нататък, но някъде по същото време Ася се пристрасти към музиката. Това не беше никаква отвлечена, всеобхватна любов към музиката изобщо, не беше дори предпочитание към строго определени музикални жанрове, това бе по-скоро вманиачаване по единствен пеец: Джони Кеш.

Ася знаеше всичко за него: милиардите подробности за траекторията му от Арканзас до Мемфис, за приятелите му по чашка, за кого се е женил, какви подеми и падения е изживявал, всичко за снимките и жестовете му, и разбира се, текстовете на неговите песни. На осемнайсет Ася превърна текста на Thirteen в свой доживотен девиз и реши, че и тя е родена в сърцето на нещастieto и че където и да се появи, ще носи със себе си неприятности.

Днес, на деветнайсетия си рожден, се чувстваше по-зряла, понеже бе запомнила още една истина за живота си: че е достигнала възрастта, на която майка ѝ я е родила. След като се добра до това откритие, тя не знаеше какво да прави с него. Знаеше единствено, че оттук нататък не

могат да се държат с нея като с малко дете.

Затова промърмори:

– Предупредих ви! Тази година не искам тор-та за рождения си ден!

С изправени рамене и ръце на кръста забрави за миг, че когато стои така, големите ѝ гърди изпъкват. Ако беше забелязала, със сигурност пак щеше да се сгърби, защото ненавиждаше огромния си бюст, който според нея бе поредното генетично бреме, наследено от майка ѝ.

Понякога се оприличаваше на тайнствената твар Дабетул Арза от Корана, страшилището с органи, взети от най-различни зверове в природата, на което е отредено да се появи в Деня на Страшния съд. Точно като тази кръстоска, Ася носеше тяло с несвързани помежду си части, наследени от жените в рода. Беше висока, много по-висока от повечето истанбулчанки, точно като майка си Зелиха, която наричаше „леля“; с кокалестите пръсти с тънки вени на леля Джеврийе, с дразнещо острата брадичка на леля Фериде и слонските уши на леля Бану. Имаше крещящо орлов нос, с какъвто в светов-

ната история можеха да се похвалят само още двама души: султан Мехмед Завоевателя и леля Зелиха. Султан Мехмед беше превзел Константинопол, факт, който, и да ви харесва, и да не ви харесва, бе достатъчно значим, та човек да си затваря очите за формата на носа му. Колкото до леля Зелиха, тя беше толкова внушителна като личност, с толкова красиво тяло, че никой не възприемаше носа, нито пък някоя от другите ѝ части като несъвършенство. Но тъй като нямаше в автобиографията си имперски завоевания и притежаваше вродена неспособност да очарова, Ася недоумяваше какво ще прави с този свой нос.

Шамфъстък

Докато чакаха данните на кредитната карта да бъдат обработени, Армануш Чакмакчян гледаше как касиерката в книжарница „Клийн Уел Лайтид Плейс фор Букс“ слага един по един в раницата дванайсетте романа, които току-що беше купила. Когато най-последно получи касовата бележка, тя я подписа, като се постара да не поглежда сумата. Отново бе изхарчила за книги всичките си месечни спестявания! Наистина беше книжен червей, особеност, която не обещаваше кой знае какво, ако се има предвид, че изобщо не се котираше сред момчетата, и затова само разстройваше майка си, която се надяваше да я омъжи за човек с пари. Днес сутринта майка ѝ я беше накарала да обещае, че довечера на срещата няма да спомене и дума за романи. Армануш си спомни за срещата и стомахът я

присви от страх. След една година, през която не беше излизала с никого – печална дан на двайсетиеднагодишната ѝ хронична необвързаност, нарушавана от пагубни псевдолюбовни срещи, – днес Армануш Чакмакчян смяташе да даде още един шанс на любовта.

Страстта ѝ към книгите бе основна причина за постоянната ѝ неспособност да поддържа нормални отношения с противоположния пол, имаше обаче и още два фактора, наливащи масло в огъня на нейния провал. Първо и най-важно, Армануш беше красива – прекалено красива. Беше с добре сложено тяло, нежно лице, тъмноруса чуплива коса, огромни сивосини очи и остър нос с лека гърбица, която при други сигурно щеше да мине за недостатък, но при нея само добавяше усещане за самоувереност. Съчетана с ум, физическата ѝ привлекателност плашеше младежите. Не че те предпочитаха грозни жени или не ценяха ума. Просто не знаеха към кого да я причислят: към жените, с които умираха да преспят (гаджетата), към онези, с които се съветваха (приятелките), или

към момичетата, за които някой ден искаха да се оженят (от типа „годеници“). Тъй като Армануш беше съвършена и можеше да бъде и трите едновременно, накрая тя не бе причислявана към никоя от трите групи.

Вторият фактор беше много по-сложен, но също тъй извън властта ѝ – нейните роднини. Родът Чакмакчян в Сан Франциско и майка ѝ в Аризона имаха взаимно изключващи се представи по въпроса кой мъж е подходящ за Армануш. Още откакто беше проходила, тя прекарваше тук близо пет месеца в годината (лятната и пролетната ваканция и доста съботи и недели) и останалите седем в Аризона и бе имала възможност да разбере от първа ръка какво очаква всяка от страните от нея и че тези очаквания са напълно непримирими. Това, което се харесваше на едната страна, беше истинско бедствие за другата. За да не огорчава никого, Армануш бе опитала да излиза с млади арменци в Сан Франциско и с всякакви, само не и арменци, в Аризона. Но съдбата явно си играеше с нея, защото в Сан Франциско я привличаха само неармен-

ци, а и трите момчета, в които се бе влюбвала в Аризона, се оказаха американски арменци за огромно разочарование на майка ѝ.

Понесла заедно с тежката раница и притесненията си, тя прекоси „Опера Плаза“, а вятърът засвистя в ушите ѝ и зави тревожни мелодии. Армануш зърна в кафене „Максис Опера“ момче и момиче, които или бяха разочаровани от огромните сандвичи с телешко пред тях, или току-що се бяха скарали. *Слава Богу, че съм сама* – помисли си почти на шега, после зави към Търк Стрийт. Преди години, доста преди да навърши двайсет, Армануш бе тръгнала да показва града на едно момиче, американска арменка, от Ню Йорк. След като излязоха на тази улица, момичето се намръщи.

– Търк Стрийт*. Тези са плъзнали навсякъде.

Армануш си спомни колко се бе изненадала от реакцията. Беше се опитала да обясни, че улицата носи името на Франк Търк, юрист, избран за заместник-кмет и играл важна роля в историята на града.

– Все едно – беше прекъснала лекцията при-

*Букв. „Турска улица“ (англ.). – Б. пр.

ятелката ѝ, явно не се интересуваше особено от историята на града. – Въпреки това не са ли плъзнали навсякъде?

Да, наистина бяха плъзнали навсякъде – един от тях даже бе женен за майка ѝ. Но Армануш запази тази информация за себе си.

Избягваше да говори с приятелите си арменци за своя втори баща. Не говореше за него и с неарменци. Дори с онези, които се вълнуваха единствено от собствения си живот и затова изобщо не се интересуваха от историята на конфликта между турци и арменци. Армануш обаче бе достатъчно умна да знае, че понякога тайните се разчуват по-бързо и от вдигнат от вятъра прах, и затова си мълчеше. Още като малка беше установила, че ако не споделяш с никого необичайното, хората смятат, че всичко е нормално. Тъй като майка ѝ беше *одар**, не би могло да има нищо по-нормално от това да се омъжи за друг *одар*? Ето какво си мислеха като цяло приятелите на Армануш и предполагаха, че вторият ѝ баща е американец, вероятно от Средния запад.

**Чужд, който не е арменец (арм.). – Б. р.*

Елиф Шафак е най-известната съвременна турска писателка. Родена във Франция, тя учи, пише и преподава в различни страни на Европа и Съединените щати. В интервю за Дарик радио определя себе си като жител на Истанбул с глобална гуша: „Представете си един пергел. Едното му краче винаги е статично и фиксирано в една точка. По същото време другото очертава голям бял кръг около първото краче. Така и моят живот, моята литература – те са постоянно в Истанбул. Фиксирани са там, стабилно, постоянно. Докато другата част от мен постоянно рисува кръгове, обикаля света, за да се свърже с различни култури, градове.“

Авторка на девет книги, Елиф Шафак е превеждана на повече от 30 езика и е носителка на много литературни награди. Последният ѝ роман „Любов“ има феноменален успех, като само в Турция продажбите му достигат 550 000 бройки. Очаква се Елиф Шафак скоро да завърши десетата си книга, в която една от героините е българка.